

Jorda som forsvinner

På 15 år er arealet fulldyrka jord redusert med 750.000 dekar. Det tilsvarer mer enn 100.000 fotballbaner. Dyrkaarealet er dermed gått ned med 20 prosent målt per innbygger i Norge. Dette kommer fram i statistikk over fulldyrka jord i Statistisk sentralbyrå (SSB).

Det kan være vanskelig å forstå statistikken. Nylig skrev Nationen at det nydyrkes et areal som er tre ganger større enn det som bygges ned (som forsvinner i forbindelse med bygging av hus, veier og lignende). Hvordan kan det da ha seg at så mye dyrkajord likevel forsvinner?

Etter alt å dømme er mye av dette arealet jord som går ut av drift, som legges brakk. At jordtapet er størst i fylker med mange små og tungdrevne teiger med jord,

underbygger en slik teori. Som bygdeforsker Jostein Vik påpekte i Nationen mandag, er det nettopp en sterk sammenheng mellom nedgang i dyrka jord og jordbruksstrukturen. I de mer marginale jordbruksområdene går jorda ut av drift raskest.

Dette høres jo ut som en logisk følge av strukturrasjonaliseringen norsk jordbrukspolitik har vært bygd rundt siden 1990-tallet. Det har vært en politisk villet utvikling i retning av færre og større bruk, og resultatet er at jordbruksareal går ut av drift.

Like fullt er jordavgangen dramatisk. For det første er jordbruksarealet avgjørende for vår evne til å brødfø oss selv. Dess mindre areal, dess mindre evne til selvforsyning. Dernest er brakklegging av dyrka jord i strid med driveplikten i Norge.

Oppsummert

Borte

1 På 15 år har 75.000 dekar dyrka jord blitt borte i Norge.

Gror igjen

2 Etter alt å dømme handler mye av dette om jord som går ut av drift og som legges brakk.

Selvforsyning

3 Jordavgangen må stoppes, dette handler om norsk selvforsyning av mat.

Altså jordeiers plikt til å holde dyrket mark i hevd så den ikke forfaller eller blir ubrukelig som dyrkingsjord – og som er nedfelt i hele tre lover.

At et dyrket areal tilsvarende 100.000 fotballbaner forsvinner, viser at kravet om å drive jord ikke blir håndhevet godt nok rundt om i landet.

I et land som Norge, der bare tre prosent av landarealet er dyrkbar jord, må vi sørge for å holde jorda i hevd. Driveplikten må selvsagt håndheves, men minst like viktig er det å føre en jordbrukspolitikk som gjør det hensiktsmessig å dyrke også tungvinte arealer.

Dette handler ikke om at vi ønsker oss et stort antall bønder i Norge, men om vår framtidige evne til å forsyne egen befolkning med mat.

SAGT

av andre

FOTO: NTB SCAPIX

Reklameforbud?: Smågodt.

Smågodt

* «Det siste, vittige fra den kanten er at Senterpartiet faktisk vil forby reklame for smågodt. Partiet sitter antakelig på noe tungt subsidiert, kortreist meieriprodukt de heller vil få solgt.»

Kommentator Astrid Meland i VG.

Småspising

* «Det er ikke mange år siden vi ble anbefalt å kutte ut småspising og aldri spise mellom måltidene. Ikke bare kunne et slikt spisemønster ødelegge matlysten til neste måltid, men det kunne også føre til overvekt. I dag rådes vi til å spise opp til flere mellommåltider om dagen. Ikke rart mange blir forvirret!»

Småspiser du nok, spør Aftenposten.

Droner

* «Fredspresidenten, som ifølge egne ord har sluttet å krige, er altså ansvarlig for mange hundre utenomrettslige drap de siste årene. USA har ansvaret for over 550 droneangrep. 50 av dem var under George W. Bush. Resten er Obamas ansvar.»

USA-korrespondent Heidi Taksdal Skjeseth i Dagsavisen.

Gjesp

* «Oslo - en kommuniststat?» Tidligere stortingspolitiker for Frp, blogger Mette Hanekamhaug, trekker kommunistkortet overfor politiske motstandere, i dette tilfellet byregjeringen i Oslo. Hørt den før?

Mer gjesp

* «Tanken på makten disse elitistiske kommunistholdningene har fått er urovekkende.» Mer fra Hanekamhaugs blogg.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf. 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Hvem skal forsvare Norge?

DAGENS GJEST

Hvorfor er det Even Smith Wermland fra Høgskolen i Oslo og Akershus og Martin Braathen i Arkitektnytt som må ta NRKs Marienlyst i forsvar? Hvorfor tier landets riksantikvar om herjingene med nasjonens viktigste symbolbygg?

La oss kort oppsummere det som skjer i hovedstaden for tiden. Nasjonalgalleriet skal tømmes og den ikoniske Munch-salen raseres. Kunstindustrimuseet stenges og bygges om til skole, Munch-museet skal til Bjørvika, det monumentale Deichmanske hovedbibliotek på Hammersborg skal tømmes og flyttes, Y-blokka med Picassos enestående dekorasjoner i regjeringskvartalet skal rives og NRKs Marienlyst er forelått fraflyttet og solgt.

Med noen pennestrøk er viktige institusjoner i det moderne Norges identitet kastet ut av sine skredersyde bygg, reist i en tid med små midler og store ambisjoner. «Det hvite hus på Marienlyst» er ikke bare hjemmet til Norsk Rikskringkasting, men det stedet der Nitimen bor, der ideen om Barnetimeboka ble unnfanget, der Rolf Kirkevaag og Ragnhild

Fjørtoft huserte, der EU-kampen i 1972 ble utkjempet, der Kringkastingsorkesteret, statskanalens merkevare nummer én, forbereder seg til sine landsdekkende konserter.

Marienlyst er NRK, og NRK er Marienlyst. Marienlyst ligger på Majorstua i Oslo som generasjoner av nordmenn har hatt et forhold til nettopp fordi NRK har ligget her siden 1930-tallet. Hundretusener av brev har i årenes løp funnet veien til postboksen her fra lyttere i de ytterste grender, fra Tromsø, Namsos og Sogndal. Herfra er vi blitt ønsket god jul, og herfra er kongens nyttårstale alltid blitt kringkastet med unntak av krigsårene.

Men nå klarer ikke kringkastingsjefen lenger å holde orden på sine kvadratmetere og kabler. Derfor må kringkastingshuset på Marienlyst ofres til fordel for et moderne bygg et annet sted. Et bygg Thor Gjermund Eriksen formodentlig kan bli husket for.

Men tenk en tanke, tenk om BBC i London skulle gjøre det samme. At de skulle overlate sitt Broadcasting House på Portland Place til eiendomsspekulanter, la dem stykke det opp og innkassere sine

Sjur Harby

Sjur Harby er arkeolog og skribent

SYMBOL

«Unge menn og kvinner hadde gitt livet sitt for at NRK skulle få sin redaksjonelle frihet på Marienlyst tilbake.»

gevinster. At BBC skulle gi opp bygget fra 1932, som ga det frie Europa en stemme i krigens mørkeste tid fordi kringkastingsjefen hadde fått en idé?

Tenk deretter på hvilken symbolsk handling det var da kong Haakons tale til det norske folk igjen kunne kringkastes fra nettopp Marienlyst, nyttårskvelden 1945. Landet var fritt, ordet var fritt. Kampen hadde kostet oss så mye. Unge menn og kvinner hadde gitt livet sitt for at NRK skulle få sin redaksjonelle frihet på Marienlyst tilbake. Det frie ordet hadde en fysisk adresse og representerte landets grunnleggende humanistiske verdier.

Men diskusjonen om NRK er et symptom på noe mer alvorlig. Hvorfor er det Smith Wermland og Braathen og ikke landets riksantikvar som i Aftenposten fredag 11. mars stiller spørsmål ved kringkastingsjefens luftige flytteplaner? Hvorfor ser vi ingen tegn til vilje, debatt eller refleksjon om forvaltningen av landets viktigste symbolbygg. Hvorfor gratulerer riksantikvar Holme regjeringen med rivevedtaket for Y-blokka? Hvem skal forsvare kulturarven, om ikke riksantikvaren? Hvor er han, og hva vil han egentlig?

Sjefredaktør (konst):
Rino Andersen
rino.andersen@nationen.no

Politisk redaktør:
Kato Nykvist
kato.nykvist@nationen.no

Nyhetsredaktør (konst):
Alexander Gjermundshaug
alexander.gjermundshaug@nationen.no